

Fråga om dröjsmål med att fatta beslut i ett ärende rörande handikappersättning. Även fråga om rättelse av en underrättelse om beslut

I ett beslut den 29 november 1999 – som avsåg dåvarande Bohusläns allmänna försäkringskassa (numera Västra Götalands läns allmänna försäkringskassa) – anförde JO Pennlöv följande.

Anmälan

I en anmälan som kom in till JO den 19 november 1998 har AA klagat på försäkringskassans handläggning av ett ärende rörande handikappersättning. Hon har därvid bl.a. anfört att BB – på inrådan av försäkringskassan – ansökt om handikappersättning under hösten 1997 och att han ännu inte fått något besked från försäkringskassan i saken. Kassan har inte heller informerat BB om förmånen eller om ärendets handläggning.

Utredning

Anmälan remitterades den 1 december 1998 till försäkringskassan för yttrande såvitt avser handläggningstiden i ärendet. I remissvaret daterat den 29 januari 1999 hänvisade försäkringskassans direktör CC till ett yttrade av lokalkontoret i Lysekil vari angavs bl.a. följande.

BB har den 21 november 1997 inkommit med ansökan om handikappersättning. Samtidigt som ansökan om handikappersättning inkom pågick utredning om rätt till assistansersättning. Frågan om assistansersättning behandlades i socialförsäkringsnämnden den 6 april 1998. BB fick avslag på ansökan om assistansersättning. Handikappersättning prövades ej vid detta tillfälle. Beslutet om avslag på assistansersättning har överklagats till länsrätten den 6 april 1998. Den 26 maj 1998 efterlyser BB utredning och beslut rörande handikappersättning genom brev till försäkringskassan. Den 30 juni 1998 svarar handläggande tjänsteman på denna förfrågan, att ansökan om handikappersättning ej har prövats, då försäkringskassan väntat på beslut från länsrätten angående rätten till assistansersättning då dessa två förmåner till viss del går i varandra. Därefter har BB ej avhört.

BB har i sin skrivelse till JO framfört tre olika frågeställningar. För det första undrar han om han inte på ett tidigt stadium borde få upplysning och hjälp med att fylla i ansökan om handikappersättning. Detta ansåg handläggande tjänsteman ej nödvändigt med tanke på att uppgifterna angående hjälpbehovet redan fanns inhämtade för utredning angående assistansersättning. Nästa fråga är om det har varit riktigt av försäkringskassan att avvakta länsrättens beslut. De båda handikappförmånerna

assistansersättning och handikappersättning påverkar varandra inbördes så att om man beviljas assistansersättning kan detta påverka storleken på handikappersättningen då hjälpbehovet tillgodoses genom assistanstimmar. Detta har enligt handläggande tjänsteman varit anledningen till att man valt att avvakta länsrättens beslut. Den sista frågan är om handläggningstiden kan anses rimlig. När det gäller handläggningstiden för handikappersättning är försäkringskassans målsättning fyra månader. Handläggningstiden för detta ärende är således ej i linje med kassans målsättning.

Lokalkontorets uppfattning i frågan är att ansökan om handikappersättning borde ha prövats samtidigt med rätten till assistansersättning. Att avvakta beslut i länsrätten har ej varit en riktig åtgärd. Ansökan om handikappersättning kommer snarast att behandlas.

För egen del anförde CC i huvudsak följande.

Bedömning

Det är naturligtvis mycket viktigt att den som ansöker om en förmån får den information som är nödvändig, även om alla handlingar/uppgifter redan finns tillgängliga hos kassan. Om så inte skett kan vi bara beklaga detta. När det gäller handläggningstiden är den alltför lång och ligger inte i linje med kassans målsättning. Att avvakta beslutet i länsrätten var inte en riktig åtgärd. Kassan beklagar även detta förfarande.

Åtgärder

Berörda handläggare har informerats om gällande rutiner och regler.

BB kommer att kontaktas och informeras om att hans ansökan om handikappersättning snarast kommer att behandlas.

AA har beretts tillfälle att yttra sig över försäkringskassans remissvar men har inte hörts av.

Länsrätten avgjorde – efter överklagande av BB – hans mål om assistansersättning genom dom den 21 december 1998. Länsrätten fastslog därvid att han har behov av personlig assistans för sina grundläggande behov för tid som överstiger 20 timmar per vecka. Länsrätten visade målet åter till kassan för att pröva och fastställa BB:s assistansbehov. Den 21 juni 1999 fattade försäkringskassan beslut i ärendet. Kassan fattade beslut i BB:s ärende angående handikappersättning den 25 maj 1999.

Bedömning

Det är en allmän förvaltningsrättslig princip att ett ärende skall tas upp till avgörande så snart utredningen är avslutad. Principen har sin legala förankring i det krav på snabbhet i handläggningen som uppställs i 7 § förvaltningslagen (1986:223). I vissa fall har försäkringskassorna intresse av att avvakta vägledande rättsliga avgöranden från högre instans. Att under någon längre tid avvakta ett sådant avgörande kan dock inte anses förenligt med nämnda krav på snabb handläggning. Endast om uppskov med beslutet medgivits av parten eller om det väntade avgörandet i högre instans är mycket nära förestående anser jag att ett sådant förfarande kan godtas.

I Allmänna råd 1998:5 Handikappersättning enligt lagen om allmän försäkring anför Riksförsäkringsverket (RFV) under rubriken 6.1

Handikappersättning och andra ersättningar följande på s. 25 f.

Den som omfattas av LSS personkrets har rätt att för sin dagliga livsföring få assistansersättning om han har behov av personlig assistans för sina grundläggande behov under i genomsnitt mer än 20 timmar i veckan. Bestämmelserna om detta finns i lagen om assistansersättning (LASS).

— — —

Det behov av personlig assistans som den enskilde har i sin dagliga livsföring avser i de allra flesta fall samma hjälpbehov som har legat till grund för bedömningen av rätten till handikappersättning. Det innebär att den del av handikappersättningen som kompenserar den funktionshindrades behov av speciell hjälp av annan kan helt eller delvis bli kompenserad med assistansersättning.

Med hänsyn till vad som sagts ovan rekommenderar RFV att försäkringskassan gör en omprövning av rätten till handikappersättning i samband med att assistansersättning beviljas. — — —

BB:s ansökan om handikappersättning kom in till försäkringskassan den 21 november 1997. Vid den tidpunkten var fråga om BB:s rätt till assistansersättning föremål för utredning hos försäkringskassan. Kassan avgjorde detta ärende genom beslut den 6 april 1998. Efter överklagande av BB fastslog länsrätten genom dom den 21 december 1998 att BB har behov av personlig assistans för sina grundläggande behov för tid som överstiger 20 timmar per vecka varvid länsrätten återförvisade målet till försäkringskassan för att pröva och fastställa assistansbehovet. Kassan avgjorde herefter BB:s ärende om assistansersättning genom beslut den 21 juni 1999. Hans ärende angående handikappersättning avgjorde kassan genom beslut den 25 maj 1999.

Genom utredningen har framkommit att BB:s ärende om handikappersättning var färdigt för avgörande redan vid tidpunkten för kassans beslut i ärendet angående assistansersättning den 6 april 1998. I vart fall torde några mera omfattande utredningsåtgärder för att ett materiellt riktigt beslut skulle kunna ha fattats vid den tidpunkten inte ha krävts. Försäkringskassan har emellertid valt att avvakta med att avgöra frågan om BB:s rätt till handikappersättning till dess att länsrätten – efter överklagande av BB – prövat frågan om hans rätt till assistansersättning. Som skäl för att avvakta länsrättens dom har kassan angivit att de båda förmånerna påverkar varandra inbördes så att assistansersättningen kan komma att påverka handikappersättningens storlek. Om personlig assistans beviljas kan detta – som framgått ovan – påverka rätten till handikappersättning vad gäller ersättningens storlek. Detta är dock enligt min mening inte ett godtagbart skäl för att – på sätt som skett i BB:s fall – avvakta med att fatta beslut i fråga om rätten till handikappersättning. Försäkringskassan har i remissvaret beklagat dröjsmålet i BB:s ärende om handikappersättning och anfört att den borde ha avgjort de båda ärendena gällande assistansersättning och handikappersättning samtidigt. Jag är av samma uppfattning. Kassan förtjänar kritik för att ärendets slutbehandling fördröjts.

Avslutningsvis vill jag anteckna följande. Av från försäkringskassan infortrade handlingar framgår att kassan vid rättelse av en felskrivning i sin underrättelse om socialförsäkringsnämndens beslut den 21 juni 1999 i BB:s ärende om assistansersättning åberopat 20 kap. 10 a § lagen (1962:381) om allmän försäkring (AFL). Vad avser rättelse av underrättelser om beslut har jag i tidigare ärenden (se JO:s

ämbetsberättelser 1997/98 s. 402 f. och 1999/2000 s. 304 f.) framhållit att beslut får eller skall ändras med stöd av 20 kap. 10 a § AFL men att underrättelser om beslut inte kan ändras med stöd av detta lagrum. Om en beslutsunderrättelse är felaktig eller ofullständig skall rättelse ske med stöd av allmänna principer. Detta kan företrädesvis ske genom att försäkringskassan till den försäkrade skickar en skrivelse, i vilken felaktigheten eller ofullständigheten påpekas och tillrättaläggs. Vidare bör en rättelse göras på den felaktiga eller ofullständiga beslutsunderrättelsen som sedan signeras och dateras. Alternativt kan en hänvisning till den särskilda skrivelsen göras på beslutsunderrättelsen.

I övrigt har inget framkommit som ger mig anledning till något uttalande. Ärendet avslutas.